

**UCHWAŁA NR XXX/870/13
RADY MIASTA SZCZECIN
z dnia 27 maja 2013 r.**

w sprawie przyjęcia „ Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Szczecinie na lata 2013-2020”

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; zm: Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz.1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 567, z 2013 r, poz. 153) i art. 92 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592; zm.: Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz.1055, Nr 167,poz. 1759, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r . Nr 92, poz. 753, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 i art. 6 ust 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493; zm.: Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r., Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r., Nr 149, poz. 887); **Rada Miasta Szczecin uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Miejski program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Szczecinie na lata 2013-2020” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

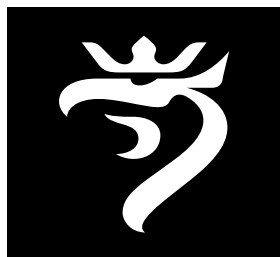
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Szczecin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miasta Szczecin

Henryk Jerzyk

Załącznik do Uchwały Nr XXX/870/13
Rady Miasta Szczecin
z dnia 27 maja 2013 r.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020

Szczecin 2013 r.

Opracowanie: Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Spis treści:

Wstęp

I . Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2012

II. System ochrony ofiar przemocy w rodzinie

III. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Szczecinie na lata 2013-2020

1.Cele i założenia programu

2.Adresaci Programu

3.Realizatorzy Programu

4.Monitoring , sprawozdawczość, ewaluacja programu

5.Źródła finansowania Programu

6.Aktualne rekomendacje

7.Harmonogram realizacji programu

Wstęp

Opracowanie, przyjęcie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest wymogiem ustawowym wynikającym z art. 6 znowelizowanej w 2010 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W przypadku Szczecina – gminy na prawach powiatu, Program zawiera zadania z zakresu kompetencji i zadań gminy i powiatu.

Krótką relatywnie perspektywą czasową uprzednio przyjętego programu (2010- 2012) podyktowana była zapowiedzią istotnych zmian ustawowych i procedur. Zmiany te ujęte zostały w nowelizacji ustawy w 2010 r. oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. O ile kluczowym zadaniem było stworzenie ram organizacyjnych i uruchomienie procedur dla wdrożenia zmian prawnych, to w programie obecnym istotniejszym jest poprawa dostępności i efektywności działań, wypracowanie nowych instrumentów i standardów, podniesienie kompetencji osób i instytucji, wypracowanie i rozszerzenie rozwiązań na kolejne obszary.

Dla niniejszego programu przyjęto dłuższą, bo siedmioletnią perspektywę, za czym przemawia podobny horyzont czasowy programu wojewódzkiego i projektu Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ponadto, efekty wielu wdrożonych rozwiązań i ustaleń wymagają stabilizacji rozwiązań i determinacji w ich kontynuowaniu oraz warunków do rzetelnej, corocznej analizy w oparciu o ustalone wcześniej procedury i wskaźniki, które dla uchwycenia dynamiki zmian nie powinny być w krótkich okresach czasowych zmieniane.

W opracowaniu uwzględniono projekt zmian przewidzianych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020 oraz dokonano oceny i analizy aktualnego stanu zjawiska i realizowanych działań.

I. Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 -2012

Realizując założenia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w programie ujęto zarówno gminne, jak i powiatowe zadania z zakresu czterech grup działań:

-działania uprzedzające: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne kierowane zarówno do ogółu mieszkańców, poszczególnych grup i osób oraz instytucji podmiotów i osób pracujących z faktycznymi i potencjalnymi ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;

-działania interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolacyjne, kierowane do sprawców przemocy;

-działania wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne, socjalne i inne kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;

-działania korekcyjno-edukacyjne: kierowane do sprawców przemocy nastawione na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc

Celom strategicznym Programu przypisano następujące cele operacyjne:

1. Wprowadzenie zasad systematycznego monitoringu i pogłębionej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Szczecina.

Kluczowym ustaleniem była decyzja o budowaniu systemu monitoringu głównie w oparciu o dokument i procedury Niebieskiej Karty oraz instrumenty działań wprowadzone nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy wraz z identyfikowaniem działań i czynności wykonywanych przez podmioty uczestniczące w tych procedurach i wytwarzane w jej toku informacje. Dane statystyczne zawarte w niniejszym opracowaniu pochodzą z tych ustaleń oraz sprawozdań i informacji sporządzonych przez Zespół Interdyscyplinarny, Dział Interwencji Kryzysowej MOPR. Komendę Miejską Policji, Wydział Oświaty, Prokuraturę, kuratorów sądowych.

O ile rok 2011 był poniekąd rokiem przejściowym, to dla roku 2012 zdołano zgromadzić dane według ujednoczonych zasad w oparciu o te ustalenia. Eliminuje to w znacznym stopniu niebezpieczeństwo wykazywania wielokrotnie tych samych zdarzeń i faktów z prostego sumowania danych pochodzących z wielu odrębnych źródeł.

Zespół Interdyscyplinarny omawiając wiele kwestii i zagadnień organizacyjno-prawnych mógł rekomendując odpowiednie rozwiązania bądź procedury wielokrotnie opierać się na rzetelnych danych źródłowych. Zapisy o gromadzeniu i udostępnianiu danych, obowiązkach monitorowania zjawisk i czynności znalazły się w porozumieniach o współpracy zawartych z podmiotami, których przedstawiciele uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Rozwiązanie to pozwoli docelowo na porównawcze analizy wiarygodnych danych z kolejnych lat i podejmowanie decyzji korygujących oraz ewaluację w trakcie realizacji kolejnego programu oraz aktywniejsze wykonywanie przez Interdyscyplinarny Zespół koordynacji działań poszczególnych realizatorów.

Tabela 1 Wybrane dane dotyczące zjawiska przemocy w 2011 r. i 2012 r.

Zakres informacji	2011 rok	2012 rok
-liczba Niebieskich Kart przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	105, w tym założonych przez policję 99, MOPR 4, oświatę 2	605, w tym założonych przez Policję 492, MOPR- 101, oświatę 9, ochronę zdrowia 3
-liczba podmiotów które przekazały Karty do Zespołu	2	4
-rodzaje przemocy według Niebieskich Kart przekazanych do Interdyscyplinarnego Zespołu (regułą jest założenie występowania przemocy psychicznej w każdym przypadku)	fizyczna 96, psychiczna, 105, seksualna 1	fizyczna 357, psychiczna, 605, seksualna 8
- liczba zamkniętych Niebieskich Kart w danym roku	29	96
-liczba oskarżonych o przestępstwa popełnione wobec członka rodziny z użyciem przemocy bądź groźby bezprawnej	406	420
- liczba postępowań prokuratorskich o wyżej popełnione przestępstwa	1879, w tym zakończone umorzeniem bądź odmową wszczęcia postępowania - 1015	1406, w tym zakończone umorzeniem bądź odmową wszczęcia postępowania - 857
-pokrzywdzeni przemocą domową według danych Policji	969 osób, w tym 566 kobiet,70 mężczyzn, 140 małoletnich do 13 roku życia, 193 powyżej 13 roku życia	617 osób w tym 432 kobiety,68 mężczyzn, 117 małoletnich
- skazani przez Sądy na podstawie art. 207 kodeksu karnego (znęcanie się psychiczne lub fizyczne nad osobą najbliższą)	79	82
-podejrzani sprawcy przemocy w rodzinie według danych Policji	620	477

-w tym pod wpływem alkoholu	346	248
-klienci Działu Interwencji Kryzysowej MOPR ogółem	5 226 w tym 3 762 kobiet	4245 w tym 2875 kobiet
-zgłoszenia nadużywania alkoholu do GKRPA (w danym roku)	438	409
ilość spraw skierowanych przez GKRPA do Sądu	212	350
-ilość wydanych opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia w danym roku	181	218

2.Wprowadzenie zasady ewaluacji podejmowanych działań z zakresu realizacji programu.

Zapoczątkowano superwizję dla realizatorów zadań, podjęte zostały szeroko zakrojone działania szkoleniowe i informacyjne, opracowano i wdrożone procedury współpracy i obiegu dokumentacji. Uzyskano różnorodny materiał informacyjny, zawarty w niniejszym dokumencie w postaci wielu konkretnych działań i aktywności realizatorów spośród przewidzianego ustawami katalogu, w tym o charakterze rezultatu finalnego (m.in. liczba założonych i zamkniętych Niebieskich Kart, liczba usamodzielnianych mieszkańców Hostelu dla osób doznających przemocy, liczba postanowień i orzeczeń Prokuratury, opracowanych planów pomocowych i zobowiązań wobec sprawców) .

3. Podniesienie poziomu świadomości społecznej i wiedzy mieszkańców Gminy Miasto Szczecin na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz o możliwości uzyskania pomocy.

Tabela 2 Realizacja wybranych zadań Programu w zakresie upowszechniania wiedzy

rodzaj działania/ zadania	2011 rok	2012 rok
-liczba konferencji i spotkań z przedstawicielami lokalnych mediów	20	15
-liczba audycji radiowych i telewizyjnych na temat przemocy w rodzinie i instrumentów pomocy	14	11

-liczba artykułów w prasie lokalnej	6	4
-nakład wydrukowanych ulotek, broszur, plakatów	11 150	2150
liczba stron internetowych z informacją o możliwościach pomocowych	0	2
-działania w ramach kampanii	spotkania z mieszkańcami Szczecina manifestujące sprzeciw wobec przemocy w rodzinie: Dzielnica Północ, Dzielnica Śródmieście, Dzielnica Prawobrzeże, Dzielnica Zachód. Seans filmowy, konferencja z udziałem specjalistów zajmujących się szeroko pojętym przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	Happening inaugurujący kampanię „Biała Wstążka” (przemarsz z Placu Grunwaldzkiego na Jasne Błonia); Konferencja z udziałem przedstawicieli: prokuratury, ochrony zdrowia, zespołu interdyscyplinarnego; seans filmowy; debata: „Rola mediów w przeciwdziałaniu przemocy”; briefing prasowy i inscenizacja teatralna; konferencja z udziałem specjalistów zajmujących się szeroko pojętym przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.; dyżury specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie;
-liczba kampanii informujących	2	2
-liczba ambasadorów kampanii „Biała Wstążka”	150	169
-środowiska uczestniczące w kampaniach Białej Wstążki	Mieszkańcy Szczecina; MOPR, Policja, Straż Miejska, Kuratorzy Sądowi, Przedstawiciele Rad Osiedla, GKRPA, przedstawiciele ochrony zdrowia, przedstawiciele oświaty.	Mieszkańcy Szczecina; MOPR, Policja, Straż Miejska, Kuratorzy Sądowi, Przedstawiciele Rad Osiedla, GKRPA, przedstawiciele ochrony zdrowia, przedstawiciele oświaty.

Zarówno MOPR, jak i Policja, Sąd, Prokuratura oraz organizacje pozarządowe prowadziły działania zwiększające dostępność i wiedzę o zjawisku przemocy domowej. Odbyły się kampanie i akcje tematyczne, takie jak: „Biała Wstążka” (MOPR), „Trzeźwa młodość - jasna przyszłość” (MOPR, Policja, GKRPA), „Fair play w życiu i na boisku – Żółta kartka dla sprawcy przemocy” (Stowarzyszenie „SOS dla Rodziny”)

czy „Nieletni Paragraf” (Policja). Celem głównym tych działań było podniesienie poziomu wiedzy i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Szczecina w zakresie przemocy w rodzinie.

4. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup odbiorców.

Tabela 3 Realizacja wybranych działań Programu w zakresie działań profilaktycznych

Zakres informacji	2011 rok	2012 rok
-łączna liczba godzin zrealizowanych programów przez MOPR	411	156
-łączna liczba uczestników tych programów	222	97
-liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	32	32
- liczba punktów konsultacyjnych dla osób z problemem uzależnień prowadzonych przez podmioty pozarządowe	7	7
-liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	30	403
-liczba prowadzonych na zlecenie Miasta ośrodków poradnictwa rodzinnego (poradnictwo prawne i rodzinne, mediacje, szkoły dla rodziców, grupy wsparcia i terapeutyczne)	8 - Civitas Christiana, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Fundacja Kultury i Sportu Prawobrzeże, Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Mediatorów, Fundacja Pomocy Rodzinie Tęcza Serc, Fundacja Mam Dom, Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych, SOS dla Rodziny	5 -Civitas Christiana, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Fundacja Prawobrzeże, Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Mediatorów, Fundacja Tęcza Serc
-liczba miejsc stałej informacji	8 MOPR, 5 Policja	8 MOPR, 5 Policja

Programy o charakterze profilaktycznym realizowane są także samodzielnie przez Policję, Stowarzyszenie SOS dla Rodziny, Straż Miejską, organizacje pozarządowe w ramach realizowanych projektów.

5. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Tabela 4 Wybrane dane dotyczące szkoleń przeprowadzonych w latach 2011 i 2012.

Zakres informacji	2011 rok	2012 rok
- liczba przeprowadzonych szkoleń	5	8
-liczba uczestników szkoleń	929	375
- środowiska i grupy zawodowe	MOPR, Policja , oświata, ochrona zdrowia, kuratorzy sądowi, Straż Miejska, GKRPA, organizacje pozarządowe, Sądy	Policja, oświata, MOPR
-liczba przeprowadzonych superwizji	18	10
- liczba uczestników superwizji	124	68

Ze względu na istotne zmiany prawne, największe nasilenie potrzeb szkoleniowych miało miejsce w 2011 r, bowiem dla wielu osób i instytucji była to pierwsza okazja do zapoznania się z wprowadzonymi zmianami. Szkolenie dawały także okazję do upowszechnienia wiedzy i informacji o przyjmowanych rozwiązaniach organizacyjno-prawnych na terenie Szczecina. Szkolenia dla pracowników organizowane były także przez Policję , Prokuraturę i Sąd – w tym Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej.

6. Zapewnienie pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc, w tym wdrażanie i upowszechnianie kompleksowych programów ochrony ofiar.

Dokumenty indywidualnego programu pomocy opracowane zostały w wyniku aktywności grup roboczych Interdyscyplinarnego Zespołu działających w indywidualnych przypadkach.

Tabela 5 Wybrane dane dotyczące pomocy specjalistycznej osobom doznającym przemocy w rodzinie

Zakres informacji	2011 rok	2012 rok
-liczba edycji programów terapeutycznych dla doznających przemocy	5	3
-liczba osób skierowanych na specjalistyczną terapię dla osób doznających przemocy w dziale Interwencji Kryzysowej MOPR	86	454
-liczba osób umieszczonych w hostelu MOPR	72 (36 kobiet , 34 dzieci)	95 (44 kobiety,1 mężczyzna, 50 dzieci)
-liczba opracowanych kompleksowych programów pomocy dla rodzin	105	538
- liczba dzieci dla których opracowano w placówkach oświatowych z tytułu przemocy w rodzinie tzw. kartę indywidualnych potrzeb ucznia/ indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny	28/ 35	55/ 28

Działania pomocowe i edukacyjno-profilaktyczne realizowane były także przez organizacje pozarządowe z ich własnej inicjatywy i w ramach zadań zleconych przez Miasto. Między innymi poprzez punkty konsultacyjne dla osób z problemem alkoholowym , grupy wsparcia i grupy terapeutyczne, między innymi w Schronisku dla Kobiet Caritas przy ul Piasecznej, Ośrodku Pomocy Ofiarom Przestępstw Stowarzyszenia SOS dla Rodziny.

7. Upowszechnienie działań interwencyjnych i korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 6 Wybrane dane dotyczące działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Zakres informacji	2011 rok	2012 rok
-liczba edycji programów korekcyjno terapeutycznych dla sprawców przemocy realizowanych w MOPR	1	2
-liczba uczestników tych programów	23	29
-sprawcy uczestniczący w posiedzeniach grup roboczych	25	245
-zaproszeni na podkomisję motywacyjną GKRPA	647	636
-wnioski Prokuratury o orzeczenie obowiązków wobec oskarżonych i	230, w tym dotyczące powstrzymania	185, w tym dotyczące powstrzymania

skazanych	się od kontaktu z ofiarą- 18,nakaz opuszczenia lokalu - 12	się od kontaktu z ofiarą-13,nakaz opuszczenia lokalu- 11
-orzeczony dozór policji pod warunkiem opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą	27	30
-nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	25	47
-orzeczony dozór policji wraz ze zobowiązaniem do powstrzymania się od kontaktów z pokrzywdzonym	84	84

8. Integracja środowisk i działań oraz budowanie kompleksowego, Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasto Szczecin.

Kluczowym działaniem w tym zakresie było powołanie Zarządzeniem Prezydenta Miasta Szczecin Nr 62/2011 z dnia 22.02.2011 r. Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół działa zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Szczecin nr III/12/10 z dnia 28.12.2010r. w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z kompetencji służbowych, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie Gminy Miasto Szczecin. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie (MOPR), Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędu Miasta, ochrony zdrowia, Policji Oświaty, Prokuratury, Sądu, organizacji pozarządowych, Straży Miejskiej. Zespół działa na podstawie porozumień zawartych między Prezydentem Miasta, a podmiotami, o których mowa w art. 9a ust.3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie. Członkowie Zespołu promowali w swoich środowiskach Żółtą Kartę oraz Błękitną Kartę, które powstały z inicjatywy Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie. Żółta karta informuje osoby stosujące przemoc o konsekwencjach prawnych, jakie mogą ponieść, wskazuje, gdzie mogą szukać pomocy. Jej celem jest również motywowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Natomiast Błękitna Karta zawiera informacje skierowane do osób doznających przemocy w rodzinie.

Działalność Zespołu, przyczyniła się do interdyscyplinarnej współpracy, w tym opracowania procedur współdziałania i obiegu dokumentów między instytucjami, dyskusje i popularyzację regulacji przyjętych wewnątrz tych instytucji. Wymiana doświadczeń w gronie przedstawicieli rozmaitych podmiotów instytucji pozwoliła lepiej poznać specyficzne regulacje, przepisy wewnętrzne, funkcjonujące w nich procedury, a także wzajemne potrzeby, oczekiwania, możliwości i ograniczenia, przygotować wnioski, propozycje i rekomendacje, zebrać dane i propozycje do niniejszego dokumentu. Działalność Zespołu w indywidualnych przypadkach jest realizowana poprzez tzw. grupy robocze powoływane przez Przewodniczącego Zespołu.

Pomocnym w integracji środowisk i wdrażaniu interdyscyplinarnej formuły współpracy był udział w konferencjach i szkoleniach organizowanych przez Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski, Stowarzyszenie SOS dla Rodziny.

Tabela 7 Wybrane działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zakres informacji	Rok 2011	Rok 2012
-liczba posiedzeń Interdyscyplinarnego Zespołu	6	5
-opracowane i rekomendowane procedury, formularze	1	2
- posiedzenia grup roboczych Zespołu	90	895
-liczba podmiotów uczestniczących w posiedzeniach grup	5	5
- wnioski do GKRPA	17	116
- wnioski do Prokuratury	9	16
- kontakt z placówkami oświatowymi	9	24
- wnioski do Sądu Rodzinnego	14	71
-skierowanie na terapię w Dziale Interwencji Kryzysowej	86	454
-rodziny objęte asystenturą na wniosek grup	1	14
-skierowanie na terapię w Ośrodku Terapii Uzależnień	13	56

-skierowanie do poradni psychologiczno-pedagogicznej	4	13
-współpraca z kuratorem	4	15
-pomoc prawna	18	32
-wsparcie finansowe dla poszkodowanych	42	117
-udział w „szkole dla rodziców „	1	10
-udział w kolonii dla dzieci	2	11

II. System ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Szczecinie

Integralną częścią przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest systemowość ochrony osób, które tej przemocy doznają. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie ustawa gwarantuje bezpłatną pomoc, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Przemoc w rodzinie i jej rodzaje

W opinii specjalistów, przesłankami przemocy w rodzinie pozwalającymi odróżnić ją od innych sytuacji konfliktów, kryzysów i sporów rodzinnych są:

- intencjonalność , tzn. jest działaniem zamierzonym mającym na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie innej osoby;
- nierówność sił - są nierówne – osoba stosująca przemoc ma przewagę;
- naruszanie praw i dóbr osobistych (do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, bezpieczeństwa);

- powodowanie cierpienia i bólu – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma z czasem coraz mniejszą zdolność do samoobrony.

Wspólną cechą tych wszystkich zjawisk jest chęć podporządkowania sobie, wykorzystywania słabszej strony przez silniejszą.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- przemoc fizyczna (obejmuje takie zachowania agresywne, jak popychanie, policzkowanie, szarpanie, kopanie, duszenie, bicie pięścią, ciskanie w kogoś przedmiotami, użycie broni, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.);
- przemoc psychiczna (wyśmiewanie poglądów, religii, narzucanie własnych sądów i opinii, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu, pożywienia, wyzywanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, itp.); coraz częściej przyjmuje się, że każdej postaci przemocy towarzyszy przemoc psychiczna ze względu na skutki psychiczne jakie ona wywołuje;
- przemoc seksualna (wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka, wyśmiewanie zachowań seksualnych kobiety, itp.), w tym: gwałt, kazirodztwo i pedofilia;
- przemoc ekonomiczna i zaniedbanie (odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i zdrowotnych itp.).

Osoba doznająca przemocy najczęściej ma trudności w rozpoznawaniu swoich potrzeb i emocji, ale także emocji innych osób. Charakterystyczne jest też błędne, zniekształcone spostrzeganie i tłumaczenie agresji powstałej w wyniku napadów złego humoru ogólnie dobrego, kochającego człowieka, przekonanie o własnej winie, jako przyczynie agresji. Z czasem przestaje zwracać uwagę na swoje potrzeby, kontakty towarzyskie, marzenia, przeżycia, a życie rodzinne i osobiste podporządkowuje się sprawcy i jest zdominowane przez strach i poczucie winy. Najczęściej kobiety, które w dzieciństwie w domu rodzinnym doznawały agresji ze strony mężczyzny - ojca, czasem brata, w przyszłości wiążą się z partnerami, którzy również postępują w ten sam, bądź podobny sposób. Powodem takiego postępowania może być np. nieświadoma tendencja do wchodzenia w relacje, które przypominają te wyniesione z młodości.

Osoba stosująca przemoc często w dzieciństwie sama doznawała krzywdy wyrządzonej w wyniku agresji i deprywacji potrzeb emocjonalno-społecznych. Czuła się wówczas bezradna, zawstydzona, bezsilna. W okresie dorastania i w życiu dorosłym, odreagowuje - może bić

młodszych i słabszych, a w dorosłości jej celem jest posiadanie władzy i kontroli nad innymi. Zwykle odczuwa poczucie winy i pamięta swoje czyny, ale utrwalone mechanizmy zachowań podtrzymują potrzebę bicia i znęcania się, by kontrolować i nie być bezradnym.

Osoba stosująca przemoc doskonale wyczuwa słabości i emocje drugiej osoby i manipuluje, gdyż najczęściej już jako dziecko obserwowała i uczyła się takich reakcji i zachowań. W opinii osób postronnych często bywa określana, jako dobry i przykładowy partner/partnerka czy rodzic, szanowany i lubiany w życiu zawodowym.

Zjawisko przemocy nie znika samo z siebie. Zwykle zaczyna się od krzywd emocjonalnych i przybiera postać innych form przemocy. Po okresie spokoju i stabilizacji, może wybuchnąć ze zdwojoną siłą, aż do bezpośredniego zagrożenia życia innych osób.

Każdy rodzaj przemocy ma swoje charakterystyczne fazy, w których istotną rolę odgrywają wzajemne zachowania sprawcy i członków rodziny. Powodują one naprzemienne narastanie i wyciszenie agresywnych zachowań. Tworzy się zamknięty krąg przemocy i przyzwalania na nią. Krąg, który ciężko przerwać osobom mocno zaangażowanym w funkcjonujące relacje interpersonalne.

Stąd też potrzeba zewnętrznych działań, ukierunkowanych na specjalistyczną pomoc w zakresie zmiany postaw i umiejętności panowania nad emocjami oraz ich właściwego wyrażania.

Procedury systemu ochrony ofiar przemocy w rodzinie:

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pracuje w oparciu o przyjęty przez siebie regulamin w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie. W każdym indywidualnym przypadku prowadzone są działania w formie grup roboczych powoływanych przy 4 rejonowych Ośrodkach Pomocy w Rodzinie i Dziale Osób Bezdomnych MOPR.

Dla poszczególnych komórek organizacyjnych MOPR : (Rejonowe Ośrodki Pomocy Rodzinie, Dział osób Bezdomnych, Dział Interwencji Kryzysowej) opracowane zostały i wdrożone algorytmy postępowania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Procedura obowiązuje także w przypadkach interwencyjnego zabezpieczenia dziecka w przypadku ujawnienia opiekunów niezdolnych do sprawowania opieki. W Rejonowych Ośrodkach Pomocy Rodzinie utworzono funkcje koordynatorów ds. przeciwdziałania przemocy.

Instytucje zobowiązane ustawowo do określonych działań w przypadkach przemocy w rodzinie przyjęły w drodze regulacji wewnętrznych procedury postępowania i współdziałania w sytuacjach przemocy w rodzinie. Dotyczy to w Szczecinie **Policji, Prokuratury, Kuratorów**

Sądowych i Miejskiego Ośrodka Pomocy w Rodzinie. Uwzględniają one rozmaite sytuacje, a w szczególności stopień bezpośredniego zagrożenia, poinformowania o uprawnieniach, obligatoryjne przekazanie informacji, innym komórkom i podmiotom. Algorytmy postępowania uwzględniają w szczególności sytuacje, gdy ofiarą przemocy lub jej świadkiem jest dziecko. Poszczególne podmioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doznających tej przemocy funkcjonują w ramach procedur postępowania interwencyjnego wynikających z uwarunkowań formalno-prawnych i ustawowego umocowania tych instytucji.

Upowszechniony został w środowiskach służby zdrowia - wzór dokumentu zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie określony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. W roku 2012. W efekcie zdobytych doświadczeń Zespół Interdyscyplinarny rekomendował algorytm postępowania w procedurze „Niebieskie karty” w odniesieniu do Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, w tym Sekcji Interwencji Kryzysowej Działu Interwencji Kryzysowej MOPR. Najistotniejszym priorytetem algorytmu jest założenie, że wiedza na temat sytuacji danej rodziny, w której zachodzi podejrzenie występowania przemocy, musi być zebrana przed spotkaniem grupy roboczej. W tej sytuacji pracownik socjalny zobowiązany jest nawiązać kontakt z daną rodziną po otrzymaniu informacji o Niebieskiej Karcie. Zwrócono także uwagę na umieszczenie zapisu o obowiązku uczestniczenia w pracach grupy roboczej przedstawiciela Policji z już zebraną wiedzą na temat danej rodziny.

Ważnym ogniwem systemu ochrony ofiar jest specjalistyczna infrastruktura w strukturze MOPR:

Dział Interwencji Kryzysowej

Dział poprzez Sekcję Interwencji Kryzysowej weryfikuje napływające w różnych formach zgłoszenia przemocy w rodzinie, kontaktuje się z odpowiednim pracownikiem socjalnym rejonu, podejmuje bezpośrednie wyjazdy interwencyjne, zawiadamia w razie potrzeby inne służby i komórki MOPR, obligatoryjnie przekazuje osobom doznającym przemocy ofertę pomocową podczas rozmowy wspierającej, stosującym przemoc – informacje o możliwych konsekwencjach prawnych. Informuje o procedurze Niebieskiej Karty oraz o etapach postępowania, a także o terminie spotkania grupy roboczej.

Hostel dla ofiar przemocy w rodzinie

Mimo upowszechnienia instrumentów ochrony ofiar w drodze zobowiązań wobec sprawców przemocy, koniecznym jest dysponowanie możliwością bezzwłocznego zaoferowania schronienia. Hostel MOPR dysponuje 15 miejscami noclegowymi wraz z niezbędną infrastrukturą. Osobom umieszczonym w hostelu oferuje się pakiet usług wspierających, doradczych, podejmuje na ich rzecz interwencję, opracowuje wspólnie z osobą indywidualny plan pomocowy zmierzający do uzyskania samodzielności i kontroli nad własnym życiem.

Sekcja Terapii i Profilaktyki Działu Interwencji Kryzysowej MOPR

Sekcja oferuje specjalistyczne usługi i terapie, udział w grupie wsparcia, zajęciach psycho-edukacyjnych dla osób doznających przemocy, prowadzi działania korekcyjno- edukacyjne dla stosujących przemoc w rodzinie. Celem pracy psychologicznej wykonywanej na rzecz klientów Sekcji Terapii i Profilaktyki jest odzyskanie przez osobę w kryzysie zdolności samodzielnego radzenia sobie poprzez złagodzenie objawów reakcji kryzysowej, przywrócenie równowagi psychicznej oraz uruchomienie zasobów. Pozwala to zapobiec przejściu kryzysu ostrego w stan chroniczny, który może powodować wiele negatywnych skutków emocjonalnych, zdrowotnych i społecznych.

Oświata

Publiczne przedszkola, szkoły i placówki oświatowe udzielają i organizują uczniom i ich rodzicom pomoc psychologiczno-pedagogiczną zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Pomocy tej udziela się poprzez rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb wynikających m.in. z niedostosowania społecznego, zagrożenia niedostosowaniem społecznym, sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, w tym wynikających z przemocy w rodzinie ucznia .

III. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Szczecinie na lata 2013- 2020

1.Cele i założenia Programu

Przyjmuje się cele i obszary realizacji, jak w projekcie Krajowego Programu Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie w odniesieniu do obszaru Miasta Szczecin.

Za cel główny Programu przyjmuje się :

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Szczecinie.

Obszary realizacji Programu

Realizacja celu głównego odbywać się będzie w 4 obszarach :

- I. Profilaktyka.
- II. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- III. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
- IV. Kompetencje służb, osób i instytucji

Cele operacyjne powiązane z obszarami programu:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Szczecinie.

Cel 2: Zwiększenie skuteczności ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Szczecinie.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w Szczecinie.

Cel 4:Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług na terenie Szczecina.

2. Adresaci Programu:

- 1) ogół mieszkańców, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie w Szczecinie;
- 2) osoby dotknięte przemocą w rodzinie w Szczecinie;
- 3) osoby stosujące przemoc w rodzinie w Szczecinie;
- 4) świadkowie przemocy w rodzinie w Szczecinie;
- 5) służby instytucje i osoby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Szczecina.

3. Realizatorzy Programu:

Realizatorami Programu są jednostki pomocy społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, prowadzone przez Miasto Szczecin i inne podmioty, instytucje wymiaru sprawiedliwości, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucje ochrony zdrowia i oświaty. Rolę szczególną pełni Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jako koordynator działań na rzecz rozwiązywania problemów przemocy domowej oraz inicjator nowych działań, potrzeb i strategii. Określone usługi i zadania wspierające realizację programu będą zlecane także podmiotom pozarządowym w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W składzie osobowym Zespołu są przedstawiciele następujących instytucji: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Komenda Miejska Policji w Szczecinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straż Miejska w Szczecinie, Kuratorska Służba Sądowa przy Sądzie Okręgowym w Szczecinie, Prokuratura Okręgowa w Szczecinie, Kolegium Lekarzy Rodzinnych – Oddział Zachodniopomorski, Pomorski Uniwersytet Medyczny, Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Szczecinie, Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie, Wydział Spraw Społecznych i Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin. Kluczową rolę w tym systemie i obsługę administracyjną Zespołu zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, który jest również wykonawcą szeregu działań interwencyjnych, pomocowych, specjalistycznych oraz sprawozdawczych, oraz pełni rolę koordynatora Programu. Nadzór merytoryczny na realizacją programu sprawuje Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin.

4. Monitoring i sprawozdawczość, ewaluacja Programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie poprzez sprawozdawczość dokonywaną w oparciu o wskaźniki działań, które w szczególności dotyczyć będą:

- zakresu i skali działań instytucji pomagających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- form i skali działań profilaktycznych;
- form i skali udzielanej pomocy takim osobom;
- form i skali działań kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- dynamiki i skali zjawisk przemocy, jej lokalizacji środowiskowej i lokalnej;
- wiedzy, świadomości i postaw wobec przemocy w rodzinie.

Sprawozdanie z realizacji Programu sporządzane będzie corocznie w terminie do dnia 30 marca każdego roku. Termin ten podyktowany jest możliwością i potrzebą wykorzystania tej wiedzy i informacji w innych opracowaniach i corocznych dokumentach, poprawi trafność planowania, w tym budżetowego oraz ułatwi starania o uzyskanie środków z funduszy i źródeł zewnętrznych.

Zakłada się dokonywanie tzw. ewaluacji „mid term” czyli w trakcie trwania programu, szczególnie w zakresie trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości efektów poszczególnych działań Programu, dla dokonywania w nim korekt, niezbędnych zmian, ocenę realizowanych w roku uprzednim działań i coroczne wydawanie rekomendacji.

5. Źródła finansowania Programu

Podstawowym źródłem finansowania Programu są środki na działalność w budżetach realizatorów programu. Zakłada się, że wybrane działania Programu będą mogły uzyskać dofinansowanie z odrębnych źródeł, w tym przeznaczonych specjalnie na realizację programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców finansowane są z budżetu Państwa, jako zadanie zlecone powiatu. Wsparciem realizacji celów Programu i źródłem finansowania będą także wybrane działania zaplanowane i finansowane w ramach Programu Wspierania Rodziny

i Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej przyjętych na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, działania ujęte w ramach corocznych Programów Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Programów Zapobiegania Narkomanii oraz działania w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Szczecinie na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Działalność podmiotów pozarządowych będzie mogła być wspierana finansowo w trybie zlecania zadań wraz z udzieleniem dotacji z budżetu Miasta Szczecin oraz z innych źródeł przeznaczonych na ten cel.

6. Aktualne rekomendacje

Za istotne dla realizacji przyjętych celów Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie rekomenduje ponadto:

- Wykorzystanie i rozwój instrumentów i programów aktywizacji zawodowej i samodzielności ekonomicznej dedykowanych specjalnie dla ofiar przemocy.
- Tworzenie mieszkań chronionych w szczególności dla kobiet z dziećmi, które po okresie pobytu w hostelu, oczekują na uregulowanie sytuacji mieszkaniowej i wymagają dłuższego wsparcia w procesie uwalniania się od doznawanej przemocy.
- Przeanalizowanie zasad przydziału mieszkań z zasobu komunalnego i preferencji dla osób doznających przemocy szczególnie, gdy warunkuje to zachowanie zdolności do wypełniania ról rodzicielskich i zaproponowanie ewentualnych zmian w tych regulacjach.
- Współpracę z podmiotami pozarządowymi w sposób umożliwiający kreowanie na użytek pracy grup roboczych katalogu konkretnych usług i świadczeń z zakresu poradnictwa i terapii pedagogicznej, kursów umiejętności pedagogicznych, wychowania bez użycia przemocy i udziału specjalistów zatrudnionych w tych organizacjach w pracach grup roboczych, opieki i specjalistycznego wsparcia dla dzieci i młodzieży doznającej przemocy.
- Popularyzację informacji na temat dostępnych instrumentów pomocowych, miejsc świadczenia takich usług, upowszechniania praw i instrumentów ochrony ofiar.
- Kreowanie rozwiązań poprawiających dostępność do szybkiej diagnostyki medycznej dla osób dotkniętych przemocą, w sytuacjach podejmowanych interwencji w środowisku szczególnie, gdy jest ona niezbędna dla zorganizowania interwencyjnie opieki zastępczej dla dziecka.

- Obszarem wspólnych i nasilonych działań oraz uzgodnień ze względu na powszechność uczestnictwa dzieci i młodzieży, tak w wymiarze profilaktyki, jak i działań pomocowo-naprawczych dla adresatów winien być obszar oświaty.

Zakłada się wydawanie w okresie obowiązywania Programu przez Interdyscyplinarny Zespół d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie kolejnych rekomendacji poprzedzonych okresowymi analizami, raportami i sprawozdaniami. Rekomendacje takie wynikać mogą także ze zmian przepisów prawa, w tym lokalnego o ile odnoszą się do sfery uregulowań Programu.

7. Harmonogram realizacji Programu

Niniejszy harmonogram oprócz katalogu działań ujętych w każdym z 4 obszarów Programu określa również wskaźniki, terminy realizacji oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację:

- MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie;
- WSS – Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin;
- WOś – Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin;
- ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Obszar 1 - Profilaktyka

Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki, zakres informacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.1. Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie w Szczecinie	1.1.1. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie w oparciu o dokumentację Niebieskich Kart prowadzoną przez Interdyscyplinarny Zespół	- ogólna liczba NK, które wpłynęły do Zespołu, w tym przekazanych przez: Policję, pomoc społeczną, oświatę, ochronę zdrowia, GKRPA; - liczba zakończonych procedur NK; - liczba wniosków skierowanych do GKRPA, prokuratury, sądu, innych podmiotów; - liczba grup roboczych;	ZI	informacja do końca lutego każdego roku

		<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań grup roboczych; - liczba osób doznających przemocy, które przynajmniej raz uczestniczyły w spotkaniu grupy roboczej; - liczba osób stosujących przemoc, które przynajmniej raz uczestniczyły w spotkaniu grupy roboczej 		
	1.1.2.Zjawisko przemocy w rodzinie uczniów/wychowanków w oparciu o karty indywidualnych potrzeb ucznia (KIPU), indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne i plany działań wspierających	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kart indywidualnych potrzeb ucznia; - liczba indywidualnych programów edukacyjno terapeutycznych; - analiza planów działań wspierających 	WOŚ	Informacja do końca lutego każdego roku
	1.1.3. Zjawisko przemocy w rodzinie wg danych Policji, Sądu, Prokuratury, kuratorów sądowych, GKRPA.	- dane statystyczne zgodnie z obszarem 3.2.	Policja,Sądy, Prokuratura, kuratorzy, GKRPA.	Informacja do końca lutego każdego roku
	1.1.4.Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie Miasto Szczecin na podstawie dostępnych danych statystycznych z zakresu poszczególnych obszarów Programu. Wydawanie rekomendacji	<ul style="list-style-type: none"> - dane z raportu ZI; - informacja Wydz. Oświaty; - informacja Policji; - informacja Sądu; - informacja prokuratury; - sprawozdania GPRA,; - sprawozdania MOPR; - sprawozdania innych realizatorów zadań 	WSS, ZI	Raport zbiorczy do 30 marca każdego roku
1.2.Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie	1.2.1.Prowadzenie kampanii społecznych, które: <ul style="list-style-type: none"> - obalają mity i stereotypy o przemocy w rodzinie; - opisując mechanizmy przemocy oraz jej szkodliwość społeczną i społeczno-kulturowe uwarunkowania; - promują metody wychowawcze bez 	<ul style="list-style-type: none"> -liczba kampanii lokalnych; -liczba kampanii ogólnokrajowych na terenie Szczecina -adresaci działań i uczestnicy 	MOPR WSS, organizacje pozarządowe	2013-2020 r.

	<p>użycia przemocy, informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę zastępczą ;</p> <p>- promują podejmowanie właściwych działań w razie dostrzeżenia aktów przemocy w rodzinie;</p> <p>-propagują skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy w rodzinie.</p>			
	1.2.2.Współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu prowadzenia edukacji o zjawisku przemocy w rodzinie	-rodzaj i liczba organizacji prowadzących edukację z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie; - formy i liczba wyżej wymienionych działań edukacyjnych	WSS, MOPR w zakresie zlecenia zadań organizacje pozarządowe w zakresie realizacji zadań zleconych	2013-2020 r.
1.3.Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych	1.3.1.Opracowanie i realizacja programów promujących i wdrażających prawidłowe metody wychowawcze w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie ³	- liczba opracowanych programów; - liczba programów zrealizowanych; - liczba osób objętych realizowanymi programami	MOPR WOŚ, organizacje pozarządowe	2013-2020 r.
	1.3.2. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba programów; -liczba osób biorących udział w programach, ogółem, w tym kobiet i mężczyzn oraz kobiet i mężczyzn niepełnosprawnych i starszych	MOPR placówki prowadzące programy	2013-2020 r.

Obszar 2 – Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Kierunki działań	Rodzaje działań	wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
2.1. Rozwój współpracy i infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	2.1.1. Tworzenie i funkcjonowanie grup roboczych w ramach Interdyscyplinarnego Zespołu	- liczba utworzonych grup roboczych; - liczba posiedzeń grup; - liczba instytucji, których; przedstawiciele uczestniczą w pracach grup roboczych; - liczba działań i interwencji grup roboczych	ZI, podmioty uczestniczące w pracach grup roboczych	2013 – 2020 r.
	2.1.2 Ewidencjonowanie istniejącej infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	-liczba podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; -liczba podmiotów oraz organizacji pozarządowych świadczących usługi dla osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie; -liczba placówek zapewniających miejsca noclegowe oraz specjalistyczne poradnictwo; -zakres działań podmiotów realizujących zadania	MOPR, WSS	2013-2020r.

	<p>2.1.3. Rozbudowa sieci i poszerzenie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - ośrodków interwencji kryzysowej; - innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym mieszkań chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba utworzonych w danym roku punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, - ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, - specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, , - ośrodków interwencji kryzysowej, - innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba ww. placówek ogółem; - zakres i rodzaj świadczonych usług przez w/w placówki; - liczba mieszkań chronionych; -liczba osób korzystających z mieszkań chronionych 	MOPR WSS	2013 – 2020 r.
	<p>2.1.4. Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> -liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych projektów - wartość zleceń 	WSS, MOPR	2013 – 2020 r.
2.2 Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	<p>2.2.1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> -liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych; -liczba lokalnych kampanii społecznych 	WSS, MOPR	2013 – 2020 r.
	<p>2.2.2. Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> -liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; -liczba osób uczestniczących w zajęciach 	MOPR, ZI	2013 – 2020 r.

2.3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	2.3.1. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	-liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie; -liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego w danej instytucji	MOPR ,WSS	2013 – 2020 r.
	2.3.2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej	-liczba ośrodków wsparcia; -liczba miejsc w ośrodkach wsparcia na terenie Szczecina; -liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia; -liczba ośrodków interwencji kryzysowej; -liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.	WSS, MOPR, organizacje pozarządowe wykonujące zadania z tego zakresu	2013 – 2020 r.
	2.3.3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie całodobowych miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	-liczba specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; -liczba miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; -liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.	MOPR	2013 – 2020 r.
	2.3.4. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	-liczba lokalnych telefonów zaufania; -czas dostępności telefonów; -liczba rozmów i interwencji	MOPR	2013 – 2020 r.
	2.3.5. Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie odpowiednich warunków do	-liczba przyjaznych pokoi przesłuchań; -liczba osób przesłuchiowanych w przyjaznych pokojach przesłuchań.	Sąd Policja, Prokuratura	2013 – 2020 r.

	przesłuchiwanie dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie			
	2.3.6. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy	- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie	MOPR	2013 – 2020 r.
	2.3.7. Opracowywanie i realizacja programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	-liczba edycji programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba uczestniczących w programie terapeutycznym osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne.	MOPR	2013 – 2020 r.
	2.3.8. Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych	- liczba opracowanych uregulowań prawnych (przepisów prawa miejscowego, regulaminów, etc.) umożliwiających pomoc osobom dotkniętym przemocą w uzyskaniu mieszkania; - liczba mieszkań socjalnych przyznanych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w pierwszej kolejności	MOPR, ZI	2013 – 2020 r.
2.4. Monitoring skuteczności działań pomocowych.	2.4.1. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie; - liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, u których przemoc w rodzinie ustała	ZI MOPR	2013-2020r.

Obszar 3 –Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

3.1. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi	3.1.1. Ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne	- corocznie aktualizowane na stronach internetowych bazy teleadresowej podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; -liczba informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie na obszarze Szczecina .	MOPR, WSS	2013–2020 r.
	3.1.2. Przesyłanie zaktualizowanych informatorów ze Szczecina , o których mowa w pkt. 3.1.1. właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantom powiatowych/miejskich Policji każdego kolejnego roku	- przekazanie Sądom, Prokuratorom i policji aktualnego informatora w wersji papierowej lub elektronicznej.	MOPR, ZI	2013–2020 r.
	3.1.3. Rozpowszechnienie informatorów, przez podmioty o których mowa w pkt 3.1.2. w podległych im pionach organizacyjnych	- liczba przekazanych w/w podmiotom aktualnych informatorów w wersji papierowej lub elektronicznej; - umieszczenie informatorów na stronach internetowych w/w podmiotów każdego kolejnego roku.	Sądy , Policja Prokuratura	2014 -2020r.
3.2. Interwencja oraz reakcja właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie.	3.2.1. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty	-liczba sporządzonych Niebieskich Kart A przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę; -liczba spraw objętych procedurą	Policja, MOPR, WOŚ, GKRPA ochrona zdrowia	2013- 2020r.

		<p>„Niebieskie Karty”;</p> <ul style="list-style-type: none"> -liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie, brak zasadności podejmowania działań; -liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na skutek zakończenia przemocy w rodzinie lub zrealizowania indywidualnego planu pomocy; 		
	<p>3.2.2. Zapobieganie kontaktowania się osób stosujących przemoc w rodzinie z osobami dotkniętymi przemocą poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zatrzymywanie osób stosujących przemoc w rodzinie; - występowanie do prokuratora lub sądu o zastosowanie wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru policji z zakazem kontaktowania z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie, a także nakazania opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą najbliższą, ewentualnie tymczasowego aresztowania; - występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, zakazie przebywania w określonych miejscach, opuszczenia przez 	<ul style="list-style-type: none"> -liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie; -liczba zakończonych postępowań w sprawach przemocy w rodzinie poprzez sporządzenie aktu oskarżenia; - liczba zakończonych postępowań w sprawach przemocy w rodzinie poprzez umorzenie postępowania; -liczba zakończonych postępowań w przemocy w rodzinie poprzez sporządzenie aktu oskarżenia; - liczba zakończonych postępowań w sprawach przemocy w rodzinie poprzez umorzenie postępowania; -liczba zatrzymań sprawców przemocy w rodzinie; -liczba złożonych wniosków do prokuratora o zastosowanie w/w środków zapobiegawczych; -liczba zastosowanych w/w środków zapobiegawczych; -liczba złożonych wniosków do sądu o zastosowanie w/w środków zapobiegawczych; -liczba wniosków, w tym z art. 335 § 1 kpk, do sądu w przedmiocie zastosowania w/w środków karnych 	Prokuratura, Policja	2013– 2020 r.

	sprawcę lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	lub probacyjnych; -liczba wniosków kuratorów sądowych o zastosowanie przez sąd w/w środków probacyjnych na etapie postępowania wykonawczego; -liczba orzeczeń sądowych uwzględniających w/w wnioski w postępowaniu wykonawczym.		
	3.2.3. Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy Policją, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie	-liczba interwencji Policji (w tym zatrzymań) wobec osób uprzednio skazanych za przemoc w rodzinie, pozostających w okresie próby oraz pod dozorem kuratora sądowego, -liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia (art. 12d ustawy); -liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy w rodzinie; -liczba przekazanych w/w organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.	Policja, Kuratorzy, Prokuratura	2013- 2020 r.
3.3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	3.3.1. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w	-liczba podmiotów realizujących programy oddziaływań korekcyjno-	MOPR	2013- 2020r.

programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie	oddziaływaniach korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	edukacyjnych; - liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych; -liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych		
	3.3.2 Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno- edukacyjnego	-liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie; -liczba osób osadzonych, poddanych oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popełnienie czynu podobnego.	MOPR	2013- 2020 r.
3.4. Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań	3.4.1. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	-liczba edycji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,	Wyłoniony realizator zadania	2015 -2020 r.
	3.4.2. Badanie skuteczności programów psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	-liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno- terapeutycznych; -liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno- terapeutyczne; -liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów psychologiczno- terapeutycznych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.	Wyłoniony realizator zadania	2015–2020 r.

Obszar 4 – Podnoszenie kompetencji służb

Kierunki działań	Rodzaje działań	wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
4.1. Doskonalenie umiejętności zawodowych osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	4.1.1. Doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników służb społecznych i oświaty	- liczba szkoleń; - liczba uczestników	MOPR, WSS, WOŚ	2013-2020 r.
	4.1.2. podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników służb społecznych i oświaty	Rodzaje doskonalenia i liczba uczestników (studia, studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne)		
4.2. Wzmocnienie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	4.2.1. Organizacja szkoleń z zakresu wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. superwizji, coachingu, grup wsparcia	- liczba szkoleń; - liczba uczestników; - liczba superwizji, coachingu, grup wsparcia i liczba uczestników	MOPR, WSS	2013-2020 r.